

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Kauramoottorista Taavettiin

Polle on sotaveteraani. Aina rauhallisesta hevosesta on tullut vähän säikky ja väsynyt. Sen raskaat kavionkopseet pöllyttävät hiekkaa tiellä, kun se vetää raskaaksi tulleita rattaita perässään. Annukka pikkusiskoineen vie maitotonkkia maitolaiturille isolle tielle. Naapurin isäntä tulee vastaan ja sanoo päivää. Polle pysähtyy, sen korvat elävät ja silmät tarkkailevat, mutta se seisoo hiljaa. Ei auta, vaikka Annukka kuinka napauttaa suitsilla ja maiskuttaa. Polle pysyy hiljaa paikallaan ja odottaa. Pikkusisko hyppää rattailta alas ja houkuttelee apiloilla, Polle ei liikahta, Polle on paikoillaan. Minuuttien kuluttua Polle hirtahtaa hiljaa ja jatkaa matkaa. Maitotonkat saadaan maitolaiturille. Illalla Polle näkee unta, kuinka taivas lyö tulta ja aamulla se ei enää herää, sitten ostetaan traktori. David Brown on vähän käytetty mutta toimiva peli. Taava on tyytyväinen Taavettiin. Annukka on tullut lypsyltä, katselee pellolle aamuaurinkoon ja ajattelee. Tätäkö vai mitä? Isot siskot ja veljet ovat lähteneet Tampereelle ja Annukalle olisi työpaikka tiedossa tehtaalta. Annukka rohkaisee mielensä ja päättää lähteä.

Paljon myöhemmin, silloin kun kesät olivat vielä kesyjä, mäellä palaa talo ja jo vähän vinksallaan nojailevat rakennukset syttyvät toinen toisensa jälkeen. Jäljelle jää vain savuava surullinen kasa hiiltyneitä hirssiä. Saunan nurkalla nokinen pata nököttää vahingoittumattomana ja joutuu kesämökin pihalle toimittamaan hävettävää kukkapurkin virkaa. Joskus surullinen saunanpata saa palavia halkoja sylillisen ja se voi melkein tuntea entistä ylpeyttä siitä, miten se on keittänyt tuhansia litroja vettä perheen pyykkipäivinä tai miten lipeä on hyväillyt sen mustaa, nuorta pintaa, miten valkoiset lakanat ovat hohtaneet kiitollisen puhtaina kylvyn jälkeen ja kuivuneet välillä kipakassa pakkasessa keväthankien valkaistessa ne vieläkin valkoisemmiksi, välillä kesätuulen tuiverruksessa hennon koivun ja syreenien ja kielojen tuoksussa. Navetan betonisen lattian kohdalla lojuu Kielon ja Helmin mustuneet kettingit ja kuin ihmeen kaupalla lypsyjakkaran torso työntyy kettinkien välistä. Vääntynyt, sulanut, nuokkuva Taavetti ja tulta kestänyt haravakone yrittävät seistä urheina. Hetki sitten punaisen mökin ikkunoista tulta syöksevä lohikäärme nielaisi mökin, jonka savuhormi seisoo yhä jykevänä korkealla mäellä sinisen taivaan alla.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Varttikilon purkki

Valkoinen Wartburg 311 vuosimallia 1956 odottaa Kittiniitty 1:n pihassa ajajaa. Timo kävelee Leipomosta tien yli punamullalla maalatun rintamamiestalon pihaan ja astuu kaksi betoniaskelmaa pieneen eteiseen. Eteisestä johtaa harmaaksi maalatut, kuluneet rappuset yläkertaan. Timo astuu alakerran ovesta sisään ahtaaseen keittiöön. Hellalla porisee perunakattila. Kamarissa Annukka vaihtaa 10 kuukautiselle Kirstille sideharsovaippaa. Timo istuu punaiselle levitettävälle sohvalle. Annukka saa vaipat vaihdettua ja tyrkkää lapsen Timolle. Timo ilveilee Kirstille, heittelee lasta ilmaan ja muistaa aina ottaa kiinni. Se tuntuu Kirstin mahassa jännältä. Annukka kolistelee kattiloita ja käristää läskisoosilihoja valurautapannulla. Koko keittiö tuoksuu läskisoosille. Annukka vilkuilee välillä pihamaalla seisovaa Wartburgia. Yläkerran kissa makoilee sen konepellin päällä ja paistattelee päivää. Se nuoleskelee tassuaan ja hieraisee sillä välillä poskiaan. Ruoka kypsyy, Annukka on laittanut pöytänsä häälahjaksi saadut Arabian lautaset. Vaalean lautasen ulkoreunalla on ohut kultareunus, hento vaaleanvihreä raita kehystää vaaleanpunaisten ja vaaleansinisten ruusujen kimppeä. Kirsti on nukahtanut äitiyspakkauslaatikkoonsa, juuri ja juuri mahtuu. Keittiöstä kuuluu vain ruokailuvälineiden kolahduksia porsliinilautasia vasten. Perunat ja kastike vähenevät lautaselta, kunnes loppuvat. Annukka kerää likaiset astiat pöydältä, raapii perunankuoret laskiämpäriin, ottaa puuhellan vesisäiliöstä kuumaa vettä kahteen emalivatiin ja alkaa tiskata. Timo yllättää ja korjaa pöydältä ruisleivän, laittaa voin ja maitokannun jääkaappiin ja lähtee lämmittämään piharakennuksessa olevaa saunaa. Autonavaimet polttelevat Timon taskussa. Autokoulu alkaisi maanantaina. Timo tekee niin kuin monena lauantaina saunanlämmitysreissullaan, ottaa autonavaimet taskustaan, avaa Varttikilon purkkinsa oven ja istuu kuskinkenkille. Hän työntää avaimen virtalukkoon, silittelee rattia, vähän kääntää sitä, koittelee polkimia ja saattaa suusta kuulua hiukan ääntäkin. Änänänännää. Timo päättää vähän kokeilla. Auto tyrskähtää käyntiin ja syöksähtää kohti saunan seinää. Kissa putoaa nokkapelliltä ja jää etupyörän alle. Maanantaiaamuna Timo kävelee tien yli töihin, Annukka vie Kirsin hoitoon Monarkillaan ja jatkaa sieltä Kenkätehtaalle. Töistä tullessa Annukka vie kirjeen postiin. Muutaman päivän päästä Annukan kotona luetaan kirjettä, jossa kysytään, koska Misse saa pentuja. Maalla ihmetellään, mitä ihmettä kaupungissa tehdään navettakissalla.

Autokoulunopettajilla on avuja, joihin ihastua: korkeaoktaaninen partavesi, rauhallinen ote ratista, virtaviivainen yritys ja ne kiihtyvät huikeat kierrokset. Lisätunneista maksaa mielellään, kun vieressä on turvallinen joku, joka käskee kaasuttaa ja joskus jarruttaa, kehottaa käyttämään ykköstä, haluaa kepittää kakkosta, mäkilähdettää tahallaan, se perkele, Jumalasta seuraava. Naiset ovat kuumaa öljyä tai tarjoavat pakkasnestettä. Tuulilasinpesuneste roiskuu, kun tekevälle sattuu. Ajokortilla sitten ajellaan ja unohdetaan, miten punaisista valoista lähdetään, kun ei ole perehdytetty kytkimen käyttöön, on käytetty vain välikaasua ja kaksoispoljenta.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Mosse

Moskvitsh 423 vuosimallia 1957, käännettävä takaistuin, farmarimalli, perheauto. Ostettu tutunkauppaa ja seisoo Likiniitynkadun varressa ensin kesän, sitten talven eikä liikahdakaan. Timo kulkee linjurilla Leipomolle, saa joskus kyydin naapurin Scodalla. Annukka kävelee Pukutehtaalle iltavuoroon ja menee onnikalla Kenkätehtaalle aamuvuoroon. Annukan myrkyinvihreän maksitakin helma viistää liki maata ja samaa sävyä oleva virkattu lippalakki on vinossa pääläella. Timon mieltä hiertää tutunkauppiaan keuhut. Tuli kuitenkin ostettua sika säkissä. Auto on kyllä nätti kuin sika pienenä, komea, punavalkoinen, iso maavara. Kiihtyisi jos käynnistyisi. Ei auta Tiikeri tankissa. Timo on tullut töistä kotiin ja harppoo raput ylös ruskeaksi rapatun omakotitalon yläkertaan, heittää kääretorttukannikkarasian keittiön pöydälle, rojahtaa tutulle sohvalle ja nukahtaa. Timo katselee unta, jossa hän luo pihalla pystytukka tuulessa jakaukselle vääntyen ajaa työpaikalle, avaa takaluukun farmariautostaan ja esittelee auton mukana kaupanpäälle tulleet työkalut. Timo herää, kun Annukka tulee lasten kanssa kotiin. Annukka kantaa täyttä kauppakassia ja Markkua, Kirsti kävelee perässä kiukutellen, että kun on kamala nälkä. Annukka purkaa kauppakassin ja kiroaa kun maitopussi on vuotanut kassinpohjalle. Perunalimppu on märkä. Annukka pesee perunat, heittää ne kattilaan, tekee lapsille voileivät, suurustaa makkarakastiketta. Timo katselee touhua ääneti ja lähtee ulos. Hän kävelee kadunvarteen ja alkaa kaivamaan Mossea lumen alta. Aura-auto pysähtyy Timon ja Mossen viereen ja kuljettaja valittaa, ettei auraus onnistu. Vuokraisännän avustuksella Mosse työnnetään pihaan, keväällä se hinataan mummolaan. Parin vuoden kuluttua Mosse on kovassa käytössä ja ratti pyörii hyvin. Leikitään kotia, Markku on isä, Kirsti äiti ja serkkulauma kyydissä mennään ihan sinne, minne halutaan. Änänännää.

Juhannus, miehet kännissä niin kuin juhannustansseissa. Kokko palaa rannassa, lapset sinnittelevät hereillä nähdäkseen keskikesän juhlaa, aurinko ei laske. Kiertävät pullo on kaivettu halkopinojen raoista, maailma on kaunis. Kokko melkein hiipuu, kaikki irtoava on poltettu. Miehet iskevät silmänsä Mosseen, jonka lattian läpi kasvaa pajuja ja jonka ennen niin kiiltävät pellit kukkivat ruosteruusuja, renkaat ovat uponneet saviseen maahan ja helmet viistävät kukkaketoa. Muurahaiset, pikkulinnut ja hiiret ovat pesineet sen onkaloihin, penkkien päälliset ovat repeytyneet rivoiksi raapaleiksi, katto on pompittu kuhmuille, ovet retkottavat avoimina kaikille, tuulilasi on satanut sirpaleiksi. Vain aurinkolippa roikkuu tanakasti kuskin puolella toimittaen tehtävänsä muistona entisestä elämästä. Miehet voimantunnossaan kaivavat autonraadon savesta ja pyörittelevät sen rantaan ja työntävät kokkoon. Kumipyörät käryävät, auto lähettää savumerkkejä taivaaseen mummolle. Mummo varmaan katselee rannan touhuja huvittuneena ja iloitsee samalla kesästä ja häipyneistä kivuista. Mummolla on huumorintajua, lapsilla ei, koska he eivät enää koskaan voi uida laiturilta vasemmalle, sillä siellä voi osua kaasupolkimelle ja ajella mummon kainaloon.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Pösö

Annukka pukee sähköisenä räpähteleviä, aina punaisia kevätkreppisukkahousuja Kirstin jalkoihin. Ne alkavat välittömästi kitistä ja Kirsti kiemurtelee ja raapii sääriään ja kapinoo hetken kaikkia niitä kevät, kesä, syksy ja talvisukkahousuja vastaan, mitä kaapista löytyy. Mitä lähemmäs joulua mennään, sitä kitisevämmät ja paksummat ne sukkahousut ovat. Annukka tunkee Kirstin kippurassa huokailevat jalat viime vuotisiin kevätkenkiin, niihin kasvunvaraisiin. Annukka pukee ylleen uuden beesvärisen kevätpopliinitakin, piikkikorkoiset ja -kärkiset uudet kevätkenkät, beesväriset tottakai. Kädessään hänellä on beesväriset kreppikäsineet ja päähänsä hän solmii kaulan alta punaisen sifonkihuivin, onhan vappu. Peugeot 403 vuosimallia 1960, musta kaunotar, kiiltelee pestynä ja puunattuna pihassa. Timo on ylpeä ajokistaan. Vuokraemäntäkin tulee pihamaalle ja touhuaa kameransa kanssa. Kirsti poseeraa vakavana kämmenet tiukasti reisien välissä liukkaalla nokkapellillä. Timo nojaa mustassa puvussaan vasemmalla kyynärpäällään autoon. Valkoinen nailonpaita hohtaa, musta kravatti on hieman vinossa ja Timo hymyilee. Näyttää vähän hölmöltä mutta onnelliselta. Pösöllä mennään kaupunkiin, vappumarssille. Ilmapallo heiluu sivupeilissä. Markku melkein häviää takapenkkiin ja kiukuttelee, kun ei näe ulos kunnolla. ”Pakka auto, otta Lenu!”, Markku huudahtaa. Sitten sen suusta vahingossa kuuluu hrrhrrhrr, ärrä on lähellä. Kaupungilla punalippuinen rivistö marssii kohti vapputoria. Tori on täynnä ihmisiä punaiset pinssit rinnoissaan. Lavalla pidetään puheita ja soittokunta soittaa työväenlauluja. Yhdessä lauletaan Kansainvälinen niin tunteella, että Kirstinkin posket loistavat yhtä punaisina kuin vappupallo hänen napinlävessään. Ostetaan hattarat. Kohta puhtaat kevätvaatteet ovat tahmeina sokerista. Annukkaa hymyilyttää.

Liian aikaisin keväällä pelloilla on mutapälviä, lenkkitosut painuvat mutaiseen maahan, linnut laulavat, kujertavat, kiljuvat, livertävät, viheltävät, ympäröivät puut riehunnallaan aikaisin aamulla, juuri linnunlaulun hetkellä, kukonlaulun aikaan. Hauet kutevat rantaviivoissa, jäät pakenevat auringon kovaa valoa. Kohta rentukat palelevat purojen reunoilla. Lämpö saa linnut tekemään pönttöihin, puskiin, puihin, pihoihin, räystäiden alle ja autonraatoihin pesiä. Kun munat on munittu, takatalvi tappaa munat. Review : lämpö saa linnut tekemään pönttöihin, puskiin, puihin, pihoihin, räystäiden alle ja autonraatoihin pesiä.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Simca tonni korjaamon onni

Simca 1000 vuosimallia 1963, moottori takana, tavaratila edessä, kevyt keula, nopeassa ajossa epävakaa. Huippunopeus 120 km tunnissa, tuulilasinyyhkijöiden nopeus 54 iskua minuutissa. Kirsti aloittaa koulun, ei mene Simcalla vaan Annukan kanssa linjurilla. Annukka saattaa Kirstin koulun pihaan, jossa pitää parijonoon järjestyä. Luokassa opettaja polkee urkuharmonia, kun avataan aamu. Kirsti osaa jo lukea mutta tavaa muun luokan mukana koska opettaja käskee. Tyttöjen vessoissa ei ole ovia, Kirsti pidättelee koko päivän ja illalla on vatsa kipeä. Kolmannella luokalla biologian kokeissa kysytään, ulostaako kettu. Kirsti ei ole kuullut koko sanaa ja on vihainen, kun sitä ei ole koulussa opetettu. Kansanmarketista on haettu Kirstille voimistelupuku, jossa on kasvunvaraa ja voimistelutossut, joissa varpaiden on hyvä kasvaa. Parijonoon järjestyään jälleen, jonot ojennetaan käsivälille, puolapuilla roikutaan. Haara-perus, haara-perus ja mennään päinmakuulle voimistelusalin lattialle, joka tuoksuu ummehtuneelle. Haara-perus hyppelyissä voimistelutossut putoavat joskus jaloista. Kerran Timo vie Kirstin Simcalla kouluun. Pihalla pojat huutelevat: ”Simca 1000e, sillä ei mitään tee!”. Kirsti tuhahtaa itsekseen: ”ei ne tunne auton merkkejä!” ja pakenee luokkaan polkemaan urkuharmonia.

Sälleillä on kimpahiace, ne on tuskin kuulleet huora-ambulansseista, ei ne vielä tiedä, mitä huorilla tehdään. Osa osaa korjata moottoria, joku vaihtaa renkaita, yksi osaa ajaa ja kaikki osaa juhlia. Joku on tienannut kesätöissä markkoja, osa tuhlaa viikkorahansa, dieselinä kuluu ja kilometrit karttuu. Käydään Inarin Essolla, koska niin kuuluu tehdä. Varastetaan jostain pohjoisen baarista puolimetrinen maskottiporo, jonka paikallinen poroisäntä on puusta veistänyt kirveellä ja itse tehdyllä puukolla viimeistellyt. Joulupukinmaassa on käyty vetämässä pukkia parrasta ja taputeltu hyvännäköisiä tonttutyttöjä perseelle. Diesel on loppunut Rovaniemelle ja kanistereilla haetaan asemalta lisää, kukaan ei ole osannut korjata polttoainemittaria. Helvetinmoinen pakkaneen ja jätkillä tanssikengät jalassa, niin kuin paremmissakin piireissä.. Ei hattua eikä pitkäpunttisia kalsareita, vaikka niistä jokaisen äiti on huomautellut. Joku yrittää soittaa kolikkopuhelimella kotiin äidille, mutta jäätyneen kusen päällä seisova 16-vuotias tajuaa, että puhelimenjohto on katkaistu. Kyyneleet sulattavat hajun esiin.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Petteri

Myymäläautolle on kiva mennä. Sinne kävellään koko suvun naisten ja lasten voimin. Autoa odotetaan hiekkatien pientareella, aina paistaa aurinko. Bedford pysäyttää ja autoon kiivetään jonossa. Joskus kaikki eivät mahdu sisään ja pitää odottaa vuoroa. Myymäläauton kuljettaja tervehtii aina kohteliaasti ja myymäläauton myyjätär rahastaa. Naapurin isäntä juttelee ja iskee silmää kauniille myyjättärelle ostaessaan pari pulloa pilsneriä. Myyjätär tirskuu ja avaa pullon isännälle. Pihalla isäntä kulauttaa pilsnerit hetkessä janoiseen kurkkuunsa. Kiireet häneltä ovat kuulemma ohi, kun pellot on pantu pakettiin ja lehmät viety teuraaksi. On hienoa, että kauppa- autoon voi mennä sisälle ja valita itse, mitä haluaa, tai no, melkein. Mukaan ostetaan aina litra mansikkajäätelöä ja lakritsipötköjä. Matka takaisin mummolaan kävellään nopeasti, sillä vaikka jäätelö on kääritty tiukasti sanomalehtipaperiin, on se melkein sulanut, kun päästään perille. Mummu jakaa sen yhtä suuriin viipaleisiin kukallisille lautasille. Hetken kuuluu vain kilinää, kun lusikat kolisevat lautasia vasten, lopuksi lautanen nuollaan huolellisesti.

Tyttö raapii lautastaan haarukalla. Hän näkee kinkun siivuissa porsaan saporon ja sen nuuhkivan töpselin. Possu katsoo siivusta sikkurasilmillään tyttöä suoraan silmiin, älä syö minua, se röhkii. Porsaan sorkat sotkevat tytön ajatukset syvälle sikolätin mutaan missä possut mässyttävät laskiämpäreiden herkkuja. ”Ne täytyy päästää luontoon!”, tyttö julistaa. Kanatkin aina kotkottavat häkeissä päällekkäin, lomittain ja sivuttain ja tönivät stressaantuneina virikkeitään heltat surullisina. Tyttö antaa katseensa lipua yli ruokapöydän ja kaataa sitten lasiinsa vettä pullosta, jonka etiketti julistaa sen tulevan Lapin luonnonpuroista. Tyttö tuijottaa vesilasiaan silmät suurennuslaseina ja miettii niitä kaikkia eliöitä, jotka puroissa elävät. ”En halua tappaa ketään” hän huutaa ja syöksyy ulos huoneesta ja päätyy lopulta ostamaan marketista luomumunia. Pieni askel kerrallaan kai maailma pelastuu ja nälkä pysyy loitolla.

Sämpylärenu

Renault Dauphine, vuosimallia 1961, pyöreäkeulainen ja-peräinen ranskalaiskaunotar, sämpylärenu. Sateella pelätään, että Sämpylä ruostuu puhki. Talvella se on kylmä, vaikka kaikkien päissä on koivistolaiset ja lapsilla jaloissa huopatossut. Mummolaan ajellessa ensimmäinen koetus on Hankalan jyrkkä ylämäki, joka on jäinen ja se luistellaan monta kertaa alas ja taas uudelleen yritetään ylös. Sämpylärenu keittää matkalla kotiin ja linja-autolla jatketaan. Timon ruskea evässalkku heiluu rivakasti, kun liukastellaan päätepusäkiltä Pispalanmäkeä alas. ”Renu on paska auto”, tuumii Markku. Markun softnailoninen tummanruskea suojapuku kahisee ja häntälakin häntä heiluu askelten tahtiin. Perhe astuu kapealta asfalttipihalta vielä kapeampaan eteiseen. Jalat pyyhitään pyöreään, maitopusseista virkattuun kynnysmattoon. Markku ja Kirsti kinastelevat jo. Kirsti tempoo päältänsä päällysvaatteet, heittää huopatossunsa nurkkaan ja pakenee vessaan. Markku menee perässä ja hakkaa lukittua ovea pienillä nyrkeillään ja huutaa Kirstiä. Kirsti ei tule. Kirsti istuu pienessä tupakalle haisevassa wc:ssä hiljaa ja ajattelee. Kirsti nousee ylös ja tuijottaa hetken peilissä olevaa hampaidenpesuohjetta. Sitten hän tutkii kaikkien hammasharjat valoa vasten. Harjakset harittaa, harittaa, harittaa, ei harita. Eteinen on hiljennyt ja Kirsti uskaltautuu varovasti eteiseen. Eteisestä tullaan pieneen keittiöön. Keittiön ikkunasta on kiva katsella horjuvia miehiä ja joskus naisia, jotka tulevat baarista ja liukastelevat mukulakivimäessä. Kirstillä on oma pikkuinen kamari keittiön vieressä. Sen ikkuna on pihaan päin. Kaverit koputtavat siihen, kun hakevat Kirstiä ulos. Kirstin huoneessa on huoneiston ainoat kaapit ja niissä on kaikkien vaatteet. Piilossa niiden takana on Annukalta saatu Perfecta paketti, jonka punastuttavaa sisältöä Annukka käski Kirstin käyttää. Timo on rojahtanut kamarin punaiselle levitettävälle sohvalle ja katselee ulos järvelle ilta-aurinkoon. Kauempana olevat saaret ja himmenevä taivas näyttävät hienoilta. Annukalla on kahvivesi hellalla kiehumassa. Voilla ja lauantaimakkaralla päällystetyt leivät odottavat asetilla. Annukka avaa television. Lauantaitanssit alkaa.

Ollaan ja halutaan olla niin itsenäisiä, likat meikkaa, kasettimankka pauhaa Nuorten sävellahjasta nauhoitettuja kipaleita, eikä sanat eikä puuteri riitä. Ovikellon nupilla lepää aikuisen käsi, toinen likka hyppää parvekkeen laidan yli ja juoksee metsään piiloon. Taskussa polttaa väärennetty vaaleanpunainen ajokortti. Likan mutsi kiertää kaverin kämpän, aukoo kaapin ovet, kurkistaa sängyn alle, mutta kaverilla se pokka pitää. ”Ei oo täällä näkyny!”, se sanoo ja mutsi lähtee naama happamana. Omponpomppo odottaa jääkapissa. Kun se on litkitty, jätkät on tullu pihaan. Likka hyppää Dodge Dartin vm -76 tilavaan peräluokkuun.

Discopallon värit sotkevat salin. Ampiaisen piston jälkeen sininen enkeli pudottaa siivet. Kengänkorko juuttuu baarijakkaraan, sukkahousujen silmäpako paikataan kynsilakalla, minihame kelluu vesirajassa. Matka taksissa kotiin, taksista kotiovelle häviää. Alaovella hän herää loisteputkien valokeilaan, jotka syttyvät rappukäytävässä, sammuvat rappukäytävässä, syttyvät, sammuvat ja hän sammuu, poskilla rappurallin uurtamat vanat valuvat maskaraa.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Sinisorsa

Renault Dauphine Cordini, sininen, vuosimallia 1961. Sportmalli! 4 vaihdetta! Levyjarrut kaikissa pyörissä takaavat akkipysähdyksen. Huippunopeuskin 130 km/h. Sitä tutunkauppaa ei voinut ohittaa. Sämpylä katoaa, Sorsa kiihdyttää tilalle. Annukka on hieman epäileväinen tästä kaupasta. ”Mahtaako linja-auto kuluissa nyt säästyä?” hän leukailee Timolle. Timo heittää takaisin että: ” Suus kii sorsa, nyt sukelletaan!” ja ottaa Markkua kainaloista kiinni ja pyörittää. Markku nauraa eikä tahdo maltaa odottaa, että pääsee esittelemään autoa kavereille. Auton sininen väri hohtaa kilpaa sinisen taivaan kanssa. Viikonloppuna konkkaronkka ajaa mummolaan uudella autolla, joka toimii moitteettomasti. Vakkiselta haetaan kissanpentu, se matkustaa Markun villapipossa. Isompana se pyydystää ja syö Markun miljoonakalat, vaikka niitä on lähes miljoona.

Pikkukaloja, isoja saaliita, isoisa kalasti kaloja, isoja ja pieniä. Vesikelkka järvenjäällä ei liittänyt kovin liukkaasti 10- vuotiaan voimilla, ei lumituiskussa, vesisateessa, sohjossa eikä paukkupakkasella. Kun aurinko hohti valkoiseen hankeen tyynessä pikkupakkasessa ja jäniksen jäljet kirjoivat neitseellisen lumen, nälkäiset kyyneleet eivät tuntuneet niin painavilta pikkupojan poskilla. Kalakin tuoksui silloin ei miltään ja matka taittui hieman kevyemmin, vaikka maha kurisi. Pitkän toripäivän jälkeen kotona tuoksui kalasoppa, ahvenensintit kelluivat punaisine eväineen keiton pinnalla. Nuppineulanpäänkokoiset mätipussit maistuivat taivaallisille. Suolasärki ruisleivän päällä kruunasi aterian. Ruokailun jälkeen isoisa suori muikkuverkkojaan.

Maantietraktori

Valokuvaaja kulkee Pispankatua ylös ja alas ja kadun mukulat kulkevat perässä. Volvo P210 Duett vuosimallia 1963, yhtä vanha kuin Kirsti, seisoo kapealla kadulla. Siinähan ne Renutkin vuorollaan olivat parkissa, mutta veivät paljon vähemmän tilaa. Perjantaina lapset siivoavat, kun Annukka tulee väsyneenä Kenkätehtaalta. Se kiittelee ja samalla kääntää, muka huomaamattomasti, eteisen maton oikeinpäin. Annukka on tuonut Tammelan torilta mustaa makkaraa, joka syödään puolukkahillon kanssa. Annukka pakkaa tavarat, menee kauppaan tien toiselle puolelle, Timo odottaa jo Misun kanssa autossa. Misu istuu auton selkänojalla Timon niskaan kietoutuneena, Markku roikkuu kuskin ja repsikan penkin välissä seisaallaan, jotta näkisi kunnolla liikenteen ja autot. Markku luettelee automerkkejä kuin vettä vaan, Kirsti on tukehtua tupakansavuun takapenkillä. Lavojärven kaupalla pysähdytään ja odotetaan autossa, kun Timo poikkeaa. Kirsti veivaa ikkunaa kiireellä auki, ikkunan takana on kuuma kesälomapäivä. Raitis ilma jää haaveeksi. Maalla maataan ristiin rastiin siellä ja täällä hetekoilla. Kesällä kerran Kirsti nukkuu puorissa mummun satojen äitienpäiväkorttien kanssa kangasapuiden vieressä. Vanhassa lipastossa on mummun äitivainaan vanha hartiahuivi, se puistattaa Kirstiä. Lattianraoista kuuluu rapinaa. Aamulla Kirsti havahtuu kukonlauluun.

”Perheenemännän ammattiin on valmistauduttava kuin mihin tahansa ammattiin, paitsi rahaa tuhlaa ammattitaidoton myös turhaan voimiaan ja aikaa.” Kylpy- tai pesuhuoneen järjestykseen ja puhtaanapitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Usein tämä on vaikeaa, koska kylpyhuoneet ovat yleisesti liian pieniä kaikkia niitä tarkoituksia varten, johon niitä käytetään.” Rättiä pitää vääntää, jos pyyhkii pöytää, johon on roiskunut maitoa, rätin pitää olla märkä, mutta jos pyyhkii pölyjä, käytetään rättiä nihkeänä eli se väännetään mahdollisimman kuivaksi. Rätteinä kannattaa käyttää kaikki rikki tai pieniksi menneet esim. aluskalsongit, laamapaidat ym. Tarkkaavainen ja taloudellinen perheenemäntä ei heitä hyödyksi käytettäviä asioita hukkaan.. Ammattitaitoinen perheenemäntä osaa hyödyntää räiteiksi kelpaamattomat tekstiilit matonkuteina ja hän tietenkin osaa myös kutoa mattoja. On hyvä, jos perheenemäntä tuulettaa ja tamppaa matot kerran viikossa ja suotavaa on, että perheen pää muistaa myös tuulettaa vaimoan silloin tällöin viemällä tämän esimerkiksi kaupungille kävelemään, ravintolaan syömään tai tuo hänelle kukkia. Vaimoa ei kannata tampata, sillä jos vaimo puuttuu perheen taloudesta, siellä ei tarvita enää perheen päätä.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä

Jos et muuta saa niin Toi ota Gorilla

On muutettu kesäpäivän pitäjään. Osakkeessa on 3 huonetta ja keittiö, seinäpaperin värit saa valita ihan itse. Kirsti valitsee tummanruskean, se on niin muodikas. Parvekkeelta näkee takapihalle ja metsään. Vessassa on suihku ja alakerrassa taloyhtiön sauna. Duetti on saanut tolppapaikan aravaosaketalon pihasta. Timo kulkee Tampereelle Paperitehtaalle 3-vuorotöihin Duetilla. Annukka ja Kirsti matkustavat linja-autolla Tampereelle, toinen töihin ja toinen oppikouluun. Linjurissa on rahastaja, joka istuu erillisessä karsinassaan kuljettajan jälkeen. Ihmiset heiluvat kuljettajan ajolinjojen tahtiin mutkissa ja töyssiissä odottaessaan pääsyä rahastettavaksi. Sitten saa istua. Varsikampa takataskussa se on hieman hankalaa ja koko ajan on pakko tarkistaa, onko kampa tallella. Lauantai on saunapäivä, tosin myös perjantai on toisille saunapäivä, sillä asukkaita talossa on niin paljon. Aikaa on puoli tuntia saunan puolella ja kun saunan oven painaa kiinni, niin seuraavat tulevat jo vastapäisestä ovesta löylyyn. Saunan jälkeen Timo korkkaa oluen, Kirsti ja Markku jakavat jaffa pullon tasan puoliksi ja Annukka keittää kahvit. Viikolla Markku on lotonnut hartaana keittiön pirtinpöydän ääressä, numeroina syntymäpäiviä, kadunnumeroita ja syntymävuosia. Lottoarvonta alkaa. Pian kesäpäivänpitäjän kolmion ylisuureen olohuoneeseen tuodaan keinonahkasohvat, kristallikruunu, mahonkinen kirjahylly, stereot ja plyyshimatto. Tolppapaikalle ilmestyy Toyota Corolla ja Duetti katoaa. Misu katoaa myös, eikä palaa nauttimaan Tojotan kyydistä. Joku on nähnyt sen Pispalassa.

Nainen löytää nukketalonsa Pispalan kadulta. Huoneet ovat kuin näyteikkunoita ihmisten elämiin. lastenhuoneessa lelut ovat sulaneita tunnistamattomia möykkyjä ja taka-alalla lipastojen laatikoista roikkuu huolettomasti potkuhousuja. Keittiössä tiskipöydällä astiat odottavat pesijäänsä ja jääkaapin ovi roikkuu saranoiltaan. Savun, homeen ja pilaantuneen ruuan haju sekoittuvat. Nainen tuijottaa lumoutuneena irvokasta näkyä, tuntee itsensä tirkistelijäksi mutta ei häpeä. Talo on jätetty häpäistynä seisomaan sijoilleen, etuseinä kuorittuna, alastomana. Talvella lumi on satanut sisään ja peittänyt huonekalut kuin valkeilla lakanoilla, odottamaan asukkaitaan tuleviksi. Nainen on suolapatsas, palava pensas.

Peltilehmiä, ajajia, elämiä ja eläjiä